

Katedra antropologie

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE posudek vedoucího práce

Práci předložil(a) student(ka): Radka Tvrdá

Název práce: Exkluze postižených dětí ve školách

Vedoucí práce: Tomáš Hirt, Ph.D.

1. CÍL PRÁCE (*uved'te, do jaké míry byl naplněn*):

Cíl práce charakterizuje autorka jako snahu o „porozumění sdílené představě o postižených dětech, která se odráží v chování pedagogů a jejich spolužáků.“ Tuto formulaci ze strany 12 uvádím záměrně ve formě přesné citace, abych ilustroval, jak nejednoznačně autorka zachází s jazykem, protože podobných způsobů vyjádření je v práci bohužel celá řada. Ve vztahu k teoretické koncepci práce je ovšem ilustrativní i termín „postižení“, který vyjadřuje ukotvení práce v klasickém speciálně-pedagogickém diskurzu, který je v posledních desetiletích znovupromyšlen a rekonstituován směrem k takovým konceptuálním kategoriím, jako je omezení, znevýhodnění nebo zranitelnost. Pro sociální a kulturní antropologii jsou navíc způsoby klasifikace a identifikace odehrávající se pomocí různých esencialistických kategorií předmětem a nikoli východiskem zkoumání. V bakalářské práci však nic z toho není reflektováno. Jedná se o nahromadění fragmentů z různých ideových kontextů, které nejsou smysluplně rámovány, a práce tak nedrží pohromadě jako celek. Teoretická část zahrnuje představení několika vzájemně přímo nesouvisejících a v textu nikterak nepochybných konceptů zpracovaných heslovitým způsobem, s oporou pouze v česky psaných přehledových zdrojích převážně z oblasti pedagogiky a (pedagogické) psychologie, v několika případech jde o VŠ kvalifikační práce, včetně bakalářských. Podobně eklektická a povrchní je i praktická část, resp. popis metodologického postupu. Autorka nadhazuje jména různých výzkumných postupů, na jedné straně hovoří o vzorku a strukturovaných rozhovorech, na straně druhé o sběru kvalitativních dat, sněhové kouli, nezúčastněném pozorování, polostrukturovaných rozhovorech, kódování a obsahové analýze, která se ovšem používá při studiu dokumentů a obrazů, což autorka nedělá. Navrch v textu nikde nenacházím zmínku o tom, kolik rozhovorů v rámci výzkumu proběhlo.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (*náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.*):

Na druhou stranu ovšem platí, že autorka setřídila odpovědi informátorů dle svých výzkumných otázek a částečně je interpretovala z hlediska teoretických konceptů, které představila v úvodu. Nicméně, řada informátorských výroků, které by se přímo k interpretaci z deklarovaných pozic nabízely, zůstaly nepovšimnuty. Nikterak například není vytěžen fakt, že informátoři a informátorky opakovaně poukazovali na to, že za exkluzi si (někdy) mohou samotné „postižené“ děti, že pro některé z nich „není inkluze vhodná“, že se inkluze hodí jenom pro některé předměty, atd. Práce je vhodně zakončená dvěma podrobnějšími medailonky dvou znevýhodněných žáků odpovídající dvěma sledovaným kategoriím znevýhodnění – psychického a fyzického.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (*jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.*):

Jak jsem již naznačil výše, po jazykové stránce je práce podprůměrná. Autorka se vyjadřuje nejednoznačně, vedle stylistických je v textu i řada chyb gramatických. Po formální stránce je práce standardní, ovšem nejsou uvedena čísla stránek u citovaných či parafrázovaných zdrojů. Seznam literatury je relativně krátký a neobsahuje téměř žádné antropologicky relevantní zdroje.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (*celkový dojem z diplomové práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.*):

Autorce se i navzdory mimořádné situaci povedlo nashromáždit velmi cenný materiál v podobě učitelských výpovědí. K posunutí posuzované bakalářské práce do „velmi dobré“ či „výborné“ polohy by bylo potřeba projasnit a aktualizovat teoretický aparát, pevněji ho provázat s výzkumem a interpretací, a posílit antropologickou linku ve smyslu důslednější kritiky aktérsky sdílených a v praxi uplatňovaných (esencialistických) myšlenkových modelů. V této podobě navrhuji práci hodnotit známkou „dobře“.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (*jedna až tři*):

Dodatečně, z hlediska konceptu sociální exkluze (nebo jiného dle vlastní volby) interpretujte opakující se výroky učitelů a učitelek ve smyslu, že „postižení“ si za svoji exkluzi „mohou sami“.

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (*výborně, velmi dobře, dobře, nedoporučuji k obhajobě*):

dobře

Datum: 31. 5. 2021

Podpis: Mgr. Tomáš Hirt, Ph.D.

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická
katedra antropologie